

Sygn. akt I Ns 115/16

POSTANOWIENIE

Dnia 18 kwietnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Pieszku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Anna Gajewska

Protokolant: sekretarz sądowy Judyta Masłowska

po rozpoznaniu w dniu 05 kwietnia 2019 r. w Pieszku na rozprawie

sprawy z wniosku S. M.

z udziałem T. M., A. G. (1), W. G., K. M. (1), R. M. (1), C. R. (1), K. S., M. S. (1), T. P., K. M. (2), M. S. (2), K. M. (3), M. M. (1), A. M. (1), P. M., A. G. (2), A. N., E. W. (1), M. C., T. Z., D. G., B. G., M. M. (2), Z. P., J. B., J. C., K. J.,

o stwierdzenie nabycia spadku po K. M. (4), J. M. (1), D. M.

oraz z wniosku C. R. (1)

z udziałem T. M., K. S., M. S. (1), T. P.

o stwierdzenie nabycia spadku po B. M.

I. stwierdza, że spadek po K. M. (4) c. A. i M.

zmarłej w dniu 14.04.1981 r. w B.

ostatnio stale zamieszkałej w B.

na podstawie testamentu alograficznego z dnia 30.01.1976 roku nabył w całości:

- syn J. M. (1) s. B.

II. stwierdza, że spadek po J. M. (1) s. B. i K.

zmarłym w dniu 14.10.1989 r. w P.

ostatnio stale zamieszkałym w B.

na podstawie ustawy nabyli:

- żona B. M. c. J. i S. w 11/44 części,
  - syn T. M. s. B. w 3/44 części,
  - syn S. M. s. Z. w 3/44 części,
  - córka C. R. (1) c. B. w 3/44 części,
- córka K. S. c. B. w 3/44 części,

- córka M. S. (1) c. B. w 3/44 części,
- córka T. P. c. B. w 3/44 części,
- córka D. M. c. Z. w 3/44 części,
- córka K. M. (2) c. Z. w 3/44 części,
- córka M. S. (2) c. Z. w 3/44 części,
- córka A. G. (2) c. Z. w 3/44 części,
- córka A. N. c. Z. w 3/44 części,

w tym wchodzące w skład spadku gospodarstwo rolne położone w obrębie P., gmina G. składające się z działek gruntu nr (...) o łącznej powierzchni 7,7830 ha, dla którego nie jest prowadzona księga wieczysta, na podstawie ustawy nabyli:

- żona B. M. c. J. i S. w 8/32 części,
- syn S. M. s. Z. w 3/32 części,
- córka C. R. (1) c. B. w 3/32 części,
- córka K. S. c. B. w 3/32 części,
- córka D. M. c. Z. w 3/32 części,
- córka K. M. (2) c. Z. w 3/32 części,
- córka M. S. (2) c. Z. w 3/32 części,
- córka A. G. (2) c. Z. w 3/32 części,
- córka A. N. c. Z. w 3/32 części,

III. stwierdza, że spadek po B. M. c. J. i S.

zmarłej w dniu 28.10.1997 r. w P.

ostatnio stale zamieszkałej w R.

na podstawie ustawy nabyli:

- syn T. M. s. B. w 1/5 części,
- córka C. R. (1) c. B. w 1/5 części,
- córka K. S. c. B. w 1/5 części,
- córka M. S. (1) c. B. w 1/5 części,
- córka T. P. c. B. w 1/5 części,

w tym wchodzący w skład spadku udział w gospodarstwie rolnym położonym w obrębie P., gmina G. składającym się z działek gruntu nr (...) o łącznej powierzchni 7,7830 ha, dla którego nie jest prowadzona księga wieczysta, na podstawie ustawy nabyła w całości:

- córka C. R. (1) c. J.,

IV. stwierdza, że spadek po D. M. c. J. i Z.

zmarłej w dniu 18.01.2000 r. w P.

ostatnio stale zamieszkałej w B.

na podstawie ustawy nabyli:

- brat T. M. s. J. i B. w 1/14 części,
- brat S. M. s. J. i Z. w 1/14 części,
- brat A. G. (1) s. K. i Z. w 1/14 części,
- brat W. G. s. K. i Z. w 1/14 części,
- siostra C. R. (1) c. J. i B. w 1/14 części,
- siostra K. S. c. J. i B. w 1/14 części,
- siostra M. S. (1) c. J. i B. w 1/14 części,
- siostra T. P. c. J. i B. w 1/14 części,
- siostra K. M. (2) c. J. i Z. w 1/14 części,
- siostra M. S. (2) c. J. i Z. w 1/14 części,
- siostra A. G. (2) c. J. i Z. w 1/14 części,
- siostra A. N. c. J. i Z. w 1/14 części,
- siostra E. W. (1) c. K. i Z. w 1/14 części,
- siostra M. C. c. K. i Z. w 1/14 części,

w tym wchodzący w skład spadku udział w gospodarstwie rolnym położonym w obrębie P., gmina G. składającym się z działek gruntu nr (...) o łącznej powierzchni 7,7830 ha, dla którego nie jest prowadzona księga wieczysta, na podstawie ustawy nabyli:

- brat S. M. s. J. i Z. w 1/3 części,
- siostra C. R. (1) c. J. i B. w 1/3 części,
- siostra A. N. c. J. i Z. w 1/3 części,

V. Nakazuje ściągnąć od wnioskodawcy S. M. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Piszku kwotę 22 zł (dwadzieścia dwa złote) tytułem nie pokrytego wydatku na zwrot kosztów dojazdu świadka.

VI. Orzeka, iż pozostałe koszty postępowania uczestnicy postępowania ponoszą we własnym zakresie.

Sygn. akt I Ns 115/16

UZASADNIENIE

S. M. wniósł o stwierdzenie nabycia spadku po K. M. (4), J. M. (1) i D. M..

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawca wskazał, że:

1. spadkodawczyni K. M. (4), ostatnio stale zamieszkała w B., zmarła 14 kwietnia 1981 roku w B.. Pozostawiła testament alograficzny z dnia 30 stycznia 1976 roku, w którym do całości spadku powołała swojego syna J. M. (1). Testament ten został otworzony i ogłoszony w Państwowym Biurze Notarialnym w P. w dniu 15 czerwca 1982 roku. Jego oryginał oraz protokół z otwarcia i ogłoszenia znajduje się w aktach sprawy I Ns 270/00 Sądu Rejonowego w Pizzu. W skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne położone w obrębie wsi P. w powiecie (...), o powierzchni 7,783 ha, składające się z działek gruntu o numerach geodezyjnych (...), dla którego nie jest prowadzona księga wieczysta. Do kręgu osób powołanych z ustawy do dziedziczenia byłiby:

- córka R. M. (2), zmarła 20 czerwca 1995 roku,
- córka J. M. (2), zmarła 18 grudnia 1996 roku,
- syn J. M. (1), zmarły 14 października 1989 roku,
- syn A. M. (2), zmarły 31 lipca 2001 roku,
- syn J. M. (3), zmarły 17 kwietnia 1979 roku;

2. spadkodawca J. M. (1), ostatnio stale zamieszkały w B., zmarł 14 października 1989 roku w P.. Nie pozostawił testamentu. W skład spadku wchodzi opisane wyżej gospodarstwo rolne. Do kręgu osób powołanych z ustawy do dziedziczenia należą:

- żona B. M., zmarła 28 października 1997 roku,
- syn T. M.,
- córka C. R. (1),
- córka K. S.,
- córka M. S. (1),
- córka T. P.,
- syn S. M.,
- córka D. M., zmarła 18 stycznia 2000 roku,
- córka K. M. (2),
- córka M. S. (2),
- córka A. G. (2),
- córka A. N.;

3. spadkodawczyni D. M., ostatnio stale zamieszkała w B., zmarła 18 stycznia 2000 roku w P.. Nie pozostawiła testamentu. W skład spadku wchodzi udział w opisanym wyżej gospodarstwie rolnym. W dacie śmierci była bezdzietną panną. Do kręgu osób powołanych z ustawy do dziedziczenia należy rodzeństwo spadkodawczyni:

- brat T. M.,

- siostra C. R. (1),
- siostra K. S.,
- siostra M. S. (1),
- siostra T. P.,
- brat S. M.,
- siostra K. M. (2),
- siostra M. S. (2),
- siostra A. G. (2),
- siostra A. N.,
- brat A. G. (1),
- brat W. G.,
- siostra M. C.,
- siostra E. W. (1).

C. R. (1) wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po B. M., ostatnio stale zamieszkałej w R., zmarłej 28 października 1997 roku w P.. W uzasadnieniu wniosku wskazała, że spadkodawczyni nie pozostawiła testamentu, a w chwili śmierci była wdową. Mąż spadkodawczyni J. M. (1) zmarł 14 października 1989 roku. Do kręgu osób powołanych z ustawy do dziedziczenia po spadkodawczyni należą:

- syn T. M.,
- córka C. R. (1),
- córka K. S.,
- córka M. S. (1),
- córka T. P..

Sprawa z wniosku C. R. (1) zarejestrowana została pod sygnaturą akt I Ns 100/17 i postanowieniem Sądu Rejonowego w Pieszcu z 23 maja 2017 roku została połączona do wspólnego rozpoznania ze sprawą I Ns 115/16.

W toku sprawy, wnioskodawca S. M. podniósł, że spadkodawca J. M. (1) pozostawił ustny testament, w którym do całości spadku powołał swojego syna S. M.. Następnie zmienił stanowisko i podał, że spadkodawca prowadził zeszyt, w którym zapisywał ponoszone przy prowadzeniu gospodarstwa wydatki, rodzaje stosowanych nawozów, ilości zasiane na polach, a także kwoty z umów kupna i sprzedaży koni. Natomiast na ostatniej stronie tego zeszytu zapisał całe gospodarstwo rolne, dwa konie oraz motorower marki R. swojemu synowi S. M.. Pod tym zapisem widniał podpis spadkodawcy. Testament ten po śmierci spadkodawcy zabrała uczestniczka postępowania C. R. (1). W związku z powyższym wnioskodawca wniósł o stwierdzenie, że spadek po J. M. (1) na podstawie testamentu własnoręcznego nabył w całości syn S. M..

Uczestnicy postępowania T. P., M. S. (1), M. S. (2), T. Z., A. G. (1), K. M. (2) i A. N. przychylił się do wniosków o stwierdzenie nabycia spadku.

Uczestniczka postępowania C. R. (1) sprzeciwiła się stwierdzeniu nabycia spadku po J. M. (1) na podstawie testamentu. Konsekwentnie twierdziła, że spadkodawca nie mógł własnoręcznie sporządzić testamentu, albowiem nie potrafił pisać ani czytać, potrafił jedynie podpisać się. Podała, że nic jej nie wiadomo na temat zeszytu.

Pozostali uczestnicy postępowania nie zajęli stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

K. M. (4) zmarła 14 kwietnia 1981 roku w B., gdzie przed śmiercią stale zamieszkała. W chwili śmierci była wdową i posiadała pięcioro dzieci:

- córkę R. M. (2),
- córkę J. M. (2),
- syna J. M. (1),
- syna A. M. (2),
- syna J. M. (3).

Innych dzieci, w tym pozamałżeńskich, przysposobionych, bądź takich które zmarły, spadkodawczyni nie miała.

Nikt spadku nie odrzucił, nie zrzekał się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

W dacie otwarcia spadku K. M. (4) była właścicielką gospodarstwa rolnego położonego w obrębie wsi P. w gminie G. w powiecie (...), składającego się z działek gruntu o numerach geodezyjnych (...) o łącznej powierzchni 7,783 ha, dla którego nie jest prowadzona księga wieczysta.

K. M. (4) pozostawiła testament alograficzny z dnia 30 stycznia 1976 roku, w którym do całości spadku powołała swojego syna J. M. (1). Testament ten został otworzony i ogłoszony w Państwowym Biurze Notarialnym w P. w dniu 15 czerwca 1982 roku. Jego oryginał oraz protokół z otwarcia i ogłoszenia znajduje się w aktach sprawy Ns 9/82 Sądu Rejonowego w Piszcu.

(okoliczności bezsporne, dowód: zapewnienie spadkowe wnioskodawcy S. M. k. 115v; odpis skrócony aktu zgonu spadkodawczyni i jej pięciorga dzieci k. 6; testament alograficzny oraz protokół z jego otwarcia i ogłoszenia k. 3 i 4 akt sprawy Ns 9/82 Sądu Rejonowego w Piszcu)

J. M. (1) zmarł 14 października 1989 roku w P.. Ostatnio przed śmiercią stale zamieszkiwał w B.. W chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z B. M.. Ze związku tego pozostawił pięcioro dzieci:

- syna T. M.,
- córkę C. R. (1),
- córkę K. S.,
- córkę M. S. (1),
- córkę T. P..

J. M. (1) posiadał jeszcze sześcioro dzieci z nieformalnego związku z Z. G. nazwisko rodowe K.:

- syna S. M.,

- córkę D. M.,
- córkę K. M. (2),
- córkę M. S. (2),
- córkę A. G. (2),
- córkę A. N..

Innych dzieci, w tym pozamałżeńskich, przysposobionych, bądź takich które zmarły, spadkodawca nie miał.

Nikt spadku nie odrzucił, nie zrzekał się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

J. M. (1) nie pozostawił testamentu.

W skład spadku po J. M. (1) wchodzi opisane wyżej gospodarstwo rolne.

W dacie otwarcia spadku po J. M. (1), w spadkowym gospodarstwie rolnym stale pracowała przy produkcji rolnej żona spadkodawcy B. M.. Dzieci spadkodawcy – T. M., C. R. (1), K. S., M. S. (1) i T. P. – były już wtedy pełnoletnie. Spośród nich tylko C. R. (1) posiadała wówczas dyplom i tytuł mistrza w zawodzie rolnika. Natomiast K. S. na co dzień pracowała w gospodarstwie rolnym swojego męża i wykonywała stałe czynności związane z funkcjonowaniem gospodarstwa. T. M., M. S. (1) i T. P. nie mieli wówczas przygotowania zawodowego do prowadzenia produkcji rolnej i stale nie pracowali bezpośrednio przy produkcji rolnej. Pozostałe dzieci J. M. (1) w dacie jego śmierci były małoletnie.

(dowód: zapewnienie spadkowe wnioskodawcy S. M. k. 115v; odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy i jego żony B. M., odpis skrócony aktu urodzenia T. M., odpis skrócony aktu małżeństwa C. R. (1), K. S., M. S. (1) i T. P. k. 6; odpis skrócony aktu urodzenia S. M., odpis skrócony aktu zgonu D. M., odpis skrócony aktu małżeństwa K. M. (2), M. S. (2), A. G. (2) i A. N. k. 6; wyrok zaoczny z 03.10.2018r. oddalający powództwo w sprawie o uznanie C. R. (1) za niegodną dziedziczenia k. 53 akt sprawy I C 138/18 Sądu Rejonowego w Piszcu; zeznania wnioskodawcy S. M. k. 116; zeznania uczestników postępowania C. R. (1) k. 116, M. S. (1) k. 116-116v, T. P. k. 116v, M. S. (2) k. 116v, K. M. (2) k. 165v, A. G. (2) k. 165v i A. N. k. 165v; dyplom C. R. (1) k. 119)

B. M. zmarła 28 października 1997 roku w P.. Ostatnio przed śmiercią stale zamieszkiwała w R.. W chwili śmierci była wdową. Ze związku małżeńskiego z J. M. (1), zmarłym 14 października 1989 roku, pozostawiła pięcioro dzieci:

- syna T. M.,
- córkę C. R. (1),
- córkę K. S.,
- córkę M. S. (1),
- córkę T. P..

Innych dzieci, w tym pozamałżeńskich, przysposobionych, bądź takich które zmarły, spadkodawczyni nie miała.

Nikt spadku nie odrzucił, nie zrzekał się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

B. M. nie pozostawiła testamentu.

W skład spadku po B. M. wchodzi udział w opisanym wyżej gospodarstwie rolnym.

W dacie otwarcia spadku po B. M. żadne z jej dzieci nie pracowało stale bezpośrednio przy produkcji rolnej. Tylko C. R. (1) posiadała dyplom i tytuł mistrza w zawodzie rolnika. Pozostali nie mieli przygotowania zawodowego do prowadzenia produkcji rolnej.

(okoliczności bezsporne, dowód: zapewnienie spadkowe wnioskodawczyni C. R. (1) k. 288v; odpis skrócony aktu zgonu spadkodawczyni i jej męża J. M. (1), odpis skrócony aktu urodzenia T. M., odpis skrócony aktu małżeństwa C. R. (1), K. S., M. S. (1) i T. P. k. 6; dyplom C. R. (1) k. 119)

D. M. zmarła 18 stycznia 2000 roku w P.. Ostatnio przed śmiercią stale zamieszkała w B.. W chwili śmierci była bezdzietną panną. Nie żyli jej rodzice J. M. (1) i Z. G. nazwisko rodowe K.. Spadkodawczyni posiadała czternaścioro rodzeństwa:

- brata T. M.,
- siostrę C. R. (1),
- siostrę K. S.,
- siostrę M. S. (1),
- siostrę T. P.,
- brata S. M.,
- siostrę K. M. (2),
- siostrę M. S. (2),
- siostrę A. G. (2),
- siostrę A. N.,
- brata A. G. (1),
- brata W. G.,
- siostrę M. C.,
- siostrę E. W. (1).

Nikt spadku nie odrzucił, nie zrzekał się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

D. M. nie pozostawiła testamentu.

W skład spadku po D. M. wchodzi udział w opisanym wyżej gospodarstwie rolnym.

W dacie otwarcia spadku po D. M., małoletnia była A. N.. Pozostałe rodzeństwo było pełnoletnie. C. R. (1) posiadała dyplom i tytuł mistrza w zawodzie rolnika, natomiast S. M. miał ukończoną Publiczną Szkołę Zasadniczą (...) w B.. Pozostali spadkobiercy nie mieli przygotowania zawodowego do prowadzenia produkcji rolnej ani stale nie pracowali bezpośrednio przy produkcji rolnej.

(okoliczności bezsporne, dowód: zapewnienie spadkowe wnioskodawcy S. M. k. 115v i 116; odpis skrócony aktu zgonu spadkodawczyni, odpis skrócony aktu zgonu ojca spadkodawczyni - J. M. (1), odpis skrócony aktu urodzenia T. M., odpis skrócony aktu małżeństwa C. R. (1), K. S., M. S. (1) i T. P., odpis skrócony aktu urodzenia S. M., odpis skrócony aktu małżeństwa K. M. (2), M. S. (2), A. G. (2) i A. N.; odpis skrócony aktu urodzenia A. G. (1) i W. G., odpis skrócony

aktu małżeństwa M. C. i E. W. (1) k. 6; dyplom C. R. (1) k. 119; świadectwo ukończenia szkoły zasadniczej k. 8-8v; zeznania wnioskodawcy S. M. k. 322v; zeznania uczestników postępowania A. G. (1) k. 322v, C. R. (1) k. 322v, M. S. (1) k. 322v, T. P. k. 323, K. M. (2) k. 323, M. S. (2) k. 323 i A. N. k. 323)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 926 § 1 k.c. prawo polskie zna dwa tytuły powołania do dziedziczenia: ustawę i testament. Tytuł powołania do spadku jest podstawowym i koniecznym wymogiem dziedziczenia.

Artykuł 926 § 2 k.c. wyraża generalną zasadę, iż powołanie do dziedziczenia z testamentu ma pierwszeństwo przed dziedziczeniem ustawowym. Zasada ta zabezpiecza pełną realizację swobody w dysponowaniu majątkiem na wypadek śmierci. Testamentowy tytuł powołania do spadku wyłącza - z zastrzeżeniem wyjątku określonego w art. 926 § 3 k.c. - powołanie z ustawy, także wówczas, gdy osoby powołane w testamencie należą do kręgu spadkobierców ustawowych.

Zgodnie z art. 952 § 1 k.c., jeżeli istnieje obawa rychłej śmierci spadkodawcy albo jeżeli wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, spadkodawca może oświadczyć ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków.

Treść testamentu ustnego może być stwierdzona w ten sposób, że jeden ze świadków albo osoba trzecia spíše oświadczenie spadkodawcy przed upływem roku od jego złożenia, z podaniem miejsca i daty oświadczenia oraz miejsca i daty sporządzenia pisma, a pismo to podpiszą spadkodawca i dwaj świadkowie albo wszyscy świadkowie (art. 952 § 2 k.c.).

W wypadku gdy treść testamentu ustnego nie została w powyższy sposób stwierdzona, można ją w ciągu sześciu miesięcy od dnia otwarcia spadku stwierdzić przez zgodne zeznania świadków złożone przed sądem. Jeżeli przesłuchanie jednego ze świadków nie jest możliwe lub napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody, sąd może poprzestać na zgodnych zeznaniach dwóch świadków (art. 952 § 3 k.c.).

Wnioskodawca i uczestnicy postępowania nie kwestionowali ważności testamentu alograficznego spadkodawczyni K. M. (4). Spadkodawczyni oświadczyła swoją ostatnią wolę w dniu 30 stycznia 1976 roku przy obecności trzech świadków, w tym Naczelnika Miasta i Gminy B.. Tego samego dnia treść oświadczenia spadkodawczyni została spisana przez jednego ze świadków. W piśmie podano datę i miejsce złożenia przez spadkodawczynię oświadczenia. Pismo zostało podpisane przez wszystkich świadków. Testament spadkodawczyni został otworzony i ogłoszony w Państwowym Biurze Notarialnym w P. w dniu 15 czerwca 1982 roku. Jego oryginał oraz protokół z otwarcia i ogłoszenia znajduje się w aktach sprawy Ns 9/82 Sądu Rejonowego w Piszcu.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że testament alograficzny spadkodawczyni K. M. (4) jest ważny i tylko on stanowi tytuł powołania do spadku.

Należy podkreślić, iż jedną z naczelnych zasad prawa spadkowego jest zasada swobody testowania. Osoba fizyczna ma prawnie zagwarantowaną możliwość swobodnego dysponowania majątkiem także na wypadek śmierci. Zgodnie z tą zasadą Sąd, w oparciu o art. 1025 k.c. i powołane wyżej przepisy, stwierdził, że spadek po K. M. (4), zgodnie z jej wolą wyrażoną w sposób ważny w testamencie z dnia 30 stycznia 1976 roku, nabył syn J. M. (1) w całości.

Przechodząc do wniosku o stwierdzenie nabycia spadku po J. M. (1), w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na zmieniające się w toku niniejszej sprawy stanowisko wnioskodawcy S. M., który w treści wniosku podał i składając zapewnienie spadkowe zeznał, że spadkodawca nie pozostawił testamentu. Następnie wnioskodawca oświadczył, że spadkodawca pozostawił testament ustny. Natomiast po zwróceniu przez Sąd uwagi, iż w niniejszej sprawie upłynęły terminy, o których mowa w przytoczonym wyżej art. 952 § 2 i 3 k.c., na stwierdzenie treści testamentu ustnego, wnioskodawca oświadczył, że spadkodawca pozostawił testament, który sporządził własnoręcznie na ostatniej stronie zeszytu, w którym zapisywał wszelkie wydatki związane z prowadzeniem gospodarstwa rolnego, rodzaje stosowanych nawozów, ilości zasianych upraw, a także transakcje, których przedmiotem były konie, który to testament po śmierci

spadkodawcy zabrała uczestniczka postępowania C. R. (1). Przesłuchany w charakterze uczestnika postępowania wnioskodawca zeznał, że: był to zeszyt cienki, w kratkę, z szarą okładką; testament napisany był długopisem czarnym lub niebieskim; spadkodawca oświadczył w nim, że gospodarstwo rolne zapisuje S. i się pod tym podpisał, niżej napisał zdanie, że komarek zapisuje S. i pod tym też czytelnie się podpisał, a pod tym napisał, że i konie zapisuje S. i pod tym też czytelnie się podpisał. Wnioskodawca zeznał, iż nie pamięta, czy pismo to opatrzone było przez spadkodawcę datą (k. 302v). Natomiast na rozprawie w dniu 6 lutego 2019 roku wnioskodawca oświadczył, że w testamencie były co prawda trzy oddzielne zapisy, każdy na rzecz S., ale podpis spadkodawcy był jeden i widniał na samym końcu.

Przesłuchana w charakterze uczestnika postępowania C. R. (1) zeznała, że nic jej nie wiadomo na temat zeszytu i testamentu. Podkreśliła, że spadkodawca nie mógł własnoręcznie sporządzić testamentu, albowiem nie potrafił pisać ani czytać, potrafił jedynie podpisać się (k. 302v).

Przesłuchane w niniejszej sprawie w charakterze świadków E. W. (2) (k. 196), E. T. (k. 301v-302) i D. L. (k. 302) oraz przesłuchani w charakterze uczestników postępowania A. G. (1) (k. 303) i T. Z. (k. 303), potwierdzili w prawdzie prowadzenie przez spadkodawcę zeszytu z rachunkami i wydatkami, natomiast podali, że nigdy do tego zeszytu nie zaglądali i nie widzieli zapisu widniejącego na jego ostatniej stronie. Świadek M. S. (3) zeznała z kolei, że widziała odręczne pismo i podpis spadkodawcy na ostatniej stronie 16-kartkowego zeszytu w kratkę, jednak nie wie, co tam było napisane, ponieważ nie można było tego rozczytać (k. 195v-196).

Ostatnią stronę prowadzonego przez spadkodawcę zeszytu widzieli, jak wynika ze złożonych zeznań, świadek H. K. (1), H. K. (2) i H. K. (3). Pierwsza z wymienionych zeznała, że widniał tam podpis spadkodawcy i ręcznie było napisane, długopisem, że spadkodawca wszystko co posiada zostawia synowi S.. Świadek nie pamiętała dokładnej treści zapisu, ani koloru długopisu, którym pismo to zostało sporządzone, natomiast podała, że okładka zeszytu była zielona lub niebieska (k. 301v). Świadek H. K. (2) zeznał, że okładka zeszytu była zielonkawo-żółta, a na ostatniej kartce było napisane przez spadkodawcę „gospodarstwo rolne przekazuję dla S.”, niżej było napisane „i konie i komarek” i pod tym widniało imię i nazwisko spadkodawcy (k. 399v). Natomiast świadek H. K. (3) zeznała, że na kartce tej długopisem było napisane, że gospodarstwo rolne leżące na chutorze, dwa konie maści kasztan i komarek koloru niebieskiego spadkodawca zapisuje S., a pod tym widniał podpis J. M. (1). Świadek nie pamiętała, czy był to zeszyt w linię czy w kratkę, natomiast podała, że jego okładka była szara (k. 400).

Zważywszy na występujące w przytoczonych powyżej zeznaniach różnice zarówno w zakresie wyglądu zeszytu, jak i w zakresie treści widniejącej na jego ostatniej stronie, oraz mając na uwadze niekonsekwentne stanowisko wnioskodawcy w przedmiocie istnienia i rodzaju testamentu, Sąd uznał, że spadkodawca J. M. (1) nie pozostawił testamentu i w konsekwencji stwierdził, że spadek po nim został odziedziczony na podstawie przepisów kodeksu cywilnego przez spadkobierców ustawowych.

Zgodnie z art. 931 § 1 k.c., w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.

Z uwagi na to, iż J. M. (1) w chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim i miał jedenaścioro dzieci, spadek po nim nabyła: żona B. M. w 11/44 części oraz dzieci – po 3/44 części każdy z nich.

W dacie otwarcia spadku po J. M. (1) obowiązywały szczególne przepisy odnośnie dziedziczenia gospodarstw rolnych. Zgodnie z ówczesną treścią art. 1059 § 1 k.c., spadkobiercy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

1) odpowiadają warunkom wymaganym dla nabycia własności nieruchomości rolnej w drodze przeniesienia własności, czyli stale pracują w jakimkolwiek gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej lub mają kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego (art. 160 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dacie śmierci J. M. (1)), albo

- 2) są małoletni bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo
- 3) są trwale niezdolni do pracy.

Za wspomniane wyżej w pkt 1) kwalifikacje do prowadzenia gospodarstwa rolnego uważało się ukończenie szkoły rolniczej, przysposobienia rolniczego lub uzyskanie tytułu kwalifikacyjnego w zawodach rolniczych (§ 3 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 28.11.1964r. w sprawie przenoszenia własności nieruchomości rolnych, znoszenia współwłasności takich nieruchomości oraz dziedziczenia gospodarstw rolnych, Dz.U. z 1983r., Nr 19, poz. 86 j.t.).

Na podstawie załączonych do akt sprawy odpisów skróconych aktów stanu cywilnego (k. 6) oraz na podstawie zeznań wnioskodawcy S. M. (k. 116) i uczestniczek postępowania C. R. (2) (k. 116), M. S. (1) (k. 116-116v) i T. P. (k. 116v) oraz załączonego do akt sprawy dyplomu (k. 119), Sąd ustalił, że w dacie otwarcia spadku po J. M. (1), w spadkowym gospodarstwie rolnym stale pracowała przy produkcji rolnej żona spadkodawcy B. M.. Dzieci spadkodawcy – T. M., C. R. (1), K. S., M. S. (1) i T. P. – były już wtedy pełnoletnie. Spośród nich tylko C. R. (1) posiadała wówczas dyplom i tytuł mistrza w zawodzie rolnika. Natomiast K. S. na co dzień pracowała w gospodarstwie rolnym swojego męża i wykonywała stale czynności związane z funkcjonowaniem gospodarstwa. T. M., M. S. (1) i T. P. nie mieli wówczas przygotowania zawodowego do prowadzenia produkcji rolnej i stale nie pracowali bezpośrednio przy produkcji rolnej. Pozostałe dzieci J. M. (1) w dacie jego śmierci były małoletnie.

Z uwagi na powyższe, na podstawie powołanych przepisów, Sąd stwierdził, że wchodzące w skład spadku po J. M. (1) gospodarstwo rolne na podstawie ustawy nabyli:

- żona B. M. w 8/32 części,
- syn S. M. w 3/32 części,
- córka C. R. (1) w 3/32 części,
- córka K. S. w 3/32 części,
- córka D. M. w 3/32 części,
- córka K. M. (2) w 3/32 części,
- córka M. S. (2) w 3/32 części,
- córka A. G. (2) w 3/32 części,
- córka A. N. w 3/32 części.

Po odebraniu zapewnienia spadkowego od wnioskodawcy S. M. i wnioskodawczynie C. R. (1) oraz po przeprowadzeniu dowodu z dokumentów – skróconych odpisów aktów stanu cywilnego załączonych do akt przedmiotowej sprawy – Sąd stwierdził, że spadek po zmarłej B. M. i D. M. został odziedziczony na podstawie przepisów kodeksu cywilnego przez spadkobierców ustawowych. Kwestia ta była bezsporna.

Zgodnie z treścią art. 1059 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym w dacie otwarcia spadku po B. M. i D. M., spadkobiercy dziedziczą z ustawy gospodarstwo rolne, jeżeli w chwili otwarcia spadku:

- 1) stale pracują bezpośrednio przy produkcji rolnej albo
- 2) mają przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, albo
- 3) są małoletni bądź też pobierają naukę zawodu lub uczęszczają do szkół, albo

4) są trwale niezdolni do pracy.

Zgodnie z § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 12.12.1990r. w sprawie warunków dziedziczenia ustawowego gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 89, poz. 519), spadkobierca ma przygotowanie zawodowe do prowadzenia produkcji rolnej, uprawniające do dziedziczenia z ustawy gospodarstwa rolnego, jeżeli:

- 1) ukończył zasadniczą lub średnią szkołę rolniczą albo szkołę ekonomiczną o specjalności przydatnej do prowadzenia produkcji rolnej,
- 2) ukończył szkołę wyższą o kierunku rolniczym lub ekonomicznym, jeżeli kierunek ukończonych studiów daje przygotowanie do prowadzenia produkcji rolnej,
- 3) uzyskał przygotowanie zawodowe do pracy w rolnictwie w drodze doskonalenia zawodowego prowadzonego przez uprawnione do tego zakłady pracy, jednostki organizacyjne i inne osoby prawne lub fizyczne,
- 4) wykaże się stałą pracą w gospodarstwie rolnym bezpośrednio przy produkcji rolnej przez okres co najmniej roku.

Spadkodawczyni B. M. w chwili śmierci była wdową i posiadała pięcioro dzieci, dlatego też spadek po niej na podstawie art. 931 § 1 k.c. nabyli: syn T. M., córka C. R. (1), córka K. S., córka M. S. (1) i córka T. P. – każdy w 1/5 części, z tym, że wchodzący w skład spadku udział w przedmiotowym gospodarstwie rolnym nabyła wyłącznie córka C. R. (1), albowiem posiadała dyplom i tytuł mistrza w zawodzie rolnika. Pozostałe dzieci spadkodawczyni nie pracowały stale bezpośrednio przy produkcji rolnej i nie mieli przygotowania zawodowego do prowadzenia produkcji rolnej.

Spadkodawczyni D. M. w chwili śmierci była bezdzietną panną. Miała czternaścioro rodzeństwa. Jej rodzice nie żyli.

Zgodnie z art. 932 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym w dacie śmierci spadkodawczyni D. M., w braku zstępnych spadkodawcy powołani są do spadku z ustawy jego małżonek, rodzice i rodzeństwo.

Dlatego też na podstawie powołanego przepisu Sąd stwierdził, że spadek po D. M. nabyło jej rodzeństwo wymienione w punkcie IV. sentencji postanowienia – po 1/14 części każdy z nich. Natomiast wchodzący w skład spadku po D. M. udział w przedmiotowym gospodarstwie rolnym nabyli w częściach równych: brat S. M., siostra C. R. (1) i siostra A. N..

Na podstawie załączonych do akt sprawy odpisów skróconych aktów stanu cywilnego (k. 6) oraz na podstawie zeznań wnioskodawcy S. M. (k. 322v) i uczestników postępowania A. G. (1) (k. 322v), C. R. (2) (k. 322v), M. S. (1) (k. 322v), T. P. (k. 323), K. M. (2) (k. 323), M. S. (2) (k. 323) i A. N. (k. 323) oraz załączonego do akt sprawy dyplomu (k. 119) i świadectwa ukończenia szkoły zasadniczej (k. 8-8v), Sąd ustalił, że w dacie otwarcia spadku po D. M., małoletnia była A. N.. Pozostałe rodzeństwo spadkodawczyni było pełnoletnie. C. R. (1) posiadała dyplom i tytuł mistrza w zawodzie rolnika, natomiast S. M. miał ukończoną Publiczną Szkołę Zasadniczą (...) w B.. Pozostali spadkobiercy nie mieli przygotowania zawodowego do prowadzenia produkcji rolnej ani stale nie pracowali bezpośrednio przy produkcji rolnej.

Na podstawie art. 83 ust. 2 w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2005r., Nr 167, poz. 1398 ze zm.), Sąd nakazał pobrać od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Pieszku kwotę 22,00 złotych tytułem zwrotu wydatku na koszt podróży świadka, który to wydatek tymczasowo pokryty został przez Skarb Państwa.

O pozostałych kosztach postępowania orzeczono w myśl art. 520 § 1 k.p.c, zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.